

A profán falu tér- és időhasználata

A kutatás célja a hagyományos és a városiasodás révén felbomlott falusi építészeti alarendszerek jelenleg fragmentált állapotú működésének és hatásainak összevetése és vizsgálata. A tanulmány a csoportos kutatás esettanulmányként történő felhasználásával készül, a vizsgálat helyszíne Nyim falu.

A kutatás a téri szerkezetek elemzi, épített elemeket különít el, és azok időbeli hatásmechanizmusait térképezi fel és csoportosítja.

Források:

Meggyesi Tamás, Települési kultúráink, Budapest, Terc kiadó, 2008.

Mircea Eliade, A szent és a profán, Bp. 1987

Posch Jenő, Az idő elmélete, Bp.1897

Isaac Newton, A természetfilozófia matematikai alapjai, Bukarest 1981

Francoise Choay, The anthropology of built space, Zeppelin Magazine, No. 32, march 2005

G. W. Leibniz, G. W. Leibniz válogatott filozófiai írásai, Bp, 1986

Palágyi Menyhért, A tér és az idő új elmélete, Bp, 1901

Ottlik Géza, Iskola a határon, Magvető, Bp. 1975

Hitseker Mária, Görög gondolkodók Empedokléstől Démokritoszig, Bp. 1992

H-G Gadamer, Az igazság és a módszer, Gondolat, Bp. 1984

Bartha Elek, Északkelet-magyarországi görögkatolikus szakrális kisemlékek. Szentendre, 2005

T. Berecki Ibolya – Sári Zsolt, A népi építészet, a lakáskultúra és az életmód változásai a 19-20. században. Szentendre, 2005

Tamáská Máté, A vidéki tér emlékezete, Budapest, Martin Opitz, 2011

1. Téri szerkezetek

A falu egy lehetséges tércsoportosítása

1.1. Technológiai-tér

infrastruktúra

- közművek
- utak
- kommunikáció
- közvilágítás

1.2. Természeti-tér

tájtípusok

- legelő
- szántó
- erdő
- liget
- fasor
- kiskert
- víz
- domborzat

1.3. Mono-tér

- globalizált térstruktúrában elfoglalt pozíció (– hol a Tesco?)

1.4. Építészeti-tér (művi “szakstruktúrák”)

- telekstruktúra
- szabályozás
- beépítés

1.5. Valós-tér (használat szerint, funkcionális csoportosítás)

- bolt, kocsmá, gyülekezési helyek stb
- középület, lakóház, templom, temető

1.6. Komplex-tér (a téri minőség kiterjesztése)

- tér emlékezete
- szociokulturális közeg

A fenti csoportosítás eredményeként különböző minőségű és típusú objektumokat magába foglaló jegyzéket kapunk. A jegyzék objektumainak különböző szempontok szerinti újrendszerezésével kíséreljük meg a falu térhasználatának az idő kezelésével kapcsolatban álló viszonyait felfejteni és megvizsgálni.

2. Vizsgált objektumok időbeli vonatkozásain alapuló csoportosítása

2.1. Az objektumok csoportosítás (időmódosító vonatkozás megléte, elemek/ operátorok):

- Elemek: minden, a rendszerben lévő épített objektum

- Operátorok: olyan kitüntetett elemek, amelyek előidéznek egy adott idő-szerkezet szerinti állapot változást

(Ábrázolás térképeken színezéssel)

2.2. Az operátorok időbeli működés szempontú csoportosítása (eredményezett időbeli szerkezet):

2.2.1. Ciklikus időiségű működés

- harang

- napi, heti és éves ciklusok - az időkereteket tagoló objektumok

2.2.2. Lineáris időiségű működés

- kálvária

Rövidtávú időszerkezetekhez köthető objektumok
objektumok, melyek időesítik a teret
(a feltárulás, tűnés elve)

Hosszútávú szerkezetek: állandó, időben nagyon lassan változó
alapelemek összessége, melyek a tér alapvető és nem változó
szerkezetét adják

- beépítés, épületállomány
változása

2.2.3. Diuturens időiségű működés

- temető

Olyan hosszútávú egyenletes, vagy szakaszosan változó
objektumok, melyek fejlődése a történelmi időskálán mérhető,
ezért nem térnek vissza az kezdőállapotba

2.2.4. Pontszerű időiségű működés

- légvédelmi sziréna

Véletenszerű időpontokban ható objektumok, melyek kaotikus
időrend szerint aktívak. Mivel aktivitásuk előre megjósolhatatlan,
hatásuk nem alkot rendszert, azonban hosszan megőrződik az
emberek emlékezetében.

Speciális, "metszetben" levő objektumok részletes elemzése:

pl. temető

elméleti, zavartalan körülmények között egyenletesen és folyamatosan növekszik a terjedelme -
sírok száma: diuturens elem. Valós körülmények között a helyhiány miatt lépcsősen kifelé
vándorol a faluból: lépései mérföldkövezik a lélekszámnövekedést

2.3. Az objektumok hatásmechanizmusuk szerinti csoportosítása:

2.3.1. Homogén

 folytonos, semleges: nem tagolja az időt, állandóságot jelent

2.3.2. Szekcionáló

 szakasos, működése a csatolt egyén/közösség meghatározott, életszakaszára hat

2.3.3. Alteráló: változás kapcsolódik hozzá, előre ható

2.3.4. Hibernáló: hátra ható